

O'sha tog' safaridan so'ng menda shunday bir fikr paydo bo'lgan edi: "Endi birovgga yoqaman deb hech urinmayman. Yo'qolsin xushomadgo'ylik!"

Bir kuni - O'shanda qish edi - bozor oqshomi dars tayyorlab bo'lib, deraza yonida turgandim. Tashqarida shitirlab qipikday quruq qor yog'ar, ayvon ustunidagi chiroq yorug'ida yiltillab, aylanib-aylanib tushardi.

Darvoza taqillab qoldi. "Otam keldi", deb o'yladim. Qarindoshimiz to'y qilib, bizni chaqirtirgan edi. Onam yosh go'dagi borligi uchun, men darsim ko'pligi uchun uyda qolgandik - otam ketgan edi. Pidjagimni kiymasimdan, xonam devori dukulladi.

Tushundim: narigi uydan onam dukullatyapti - darvozani och, degani.

Darvozani ochsam, ro'paramda novcha otam emas, o'zim bilan teppa-teng bir kishi yelkasini qisib, junjikib turibdi. Ust-boshi oppoq qor, qorboboga o'xshaydi. "Qorbobo"ning beliga osig'liq allanarsalarga ko'zim tushdi-yu tanidim: Zokir O'rinovich!

- Salomaleykum.

- Salom, - dedi u kishi. - Bu, yangang bir yoqqa ketgan ko'rinadi. Darvoza qulf. Kalitni sizlarda qoldirmadimi?

- Yo'q, - dedim. Onamdan so'rab chiqqim keldi-yu bu kishi xushomadgo'ylik qilyapti, degan xayolga boradi deb, qimirlamadim.

- Chatoq! - dedi Zokir O'rinovich. Etiklarining qorini qoqib, atrofga qarab oldi. - Balki onangga tashlagandir. So'rab chiqmaysanmi?

- Mayli. So'rab chiqaman, - dedim. Yugurib bormoqchi bo'ldim-u, o'zimni bosdim. Salmoqli qadam tashlab ketdim. Onam Zokir O'rinovichning ismini eshitishi hamon irg'ib turdi.

- Kalit yo'qmi, shuni ayting? - dedim.

- Yo'q-yo'q, kelinoying kech tushmay kelaman, devdi.

- Bo'lmasam, o'tiring, borib shunday deyman. Nimaga turyapsiz?

- Seni qara-yu, u kishi sovukda qotib tursinlarmi uyoqda?

Men indamay qoldim. Rostdan ham bunday sovukda ko'chada turishi yaxshimas. Onam chiqib Zokir O'rinovichni boshlab qaytdi.

- Hali zamon kelib qoladilar, domlajon.

- Asli o'zim ham bugun qaytmoqchi emas edim, - dedi Zokir O'rinovich, - qaragam, qor hali-veri tinmaydigan. Qayta qoldim.

Ular gaplashib ayvonga chiqishdi. Men xonamga kirayotgan edim:

- Shu uyga kiramizmi? - dedi Zokir O'rinovich. Men eshikni ochgan ko'yim beixtiyor to'xtadim.

- Yo'q, bu Toshboyjonniki, shogirdingizniki, - dedi onam.

- Qani, qani, - Zokir O'rinovich yonimdan ichkariga mo'raladi. Xonam, maqtanmayman, aytsa aytgudekkina edi. Ro'parada, burchakda tunuka pech lovillab turibdi. Undan narirokda, javonda kitoblarim taxlog'liq. Shiftga osilgan chiroq uydamni yop-yorug' qilib yuborgan.

- Durust, durust, - dedi Zokir O'rinovich. - Shu yerga kira qolaylik bo'lmasam.

Ta'bingiz, ta'bingiz, - dedi onam. Zokir O'rinovich o'sha yerda etigini yechmoqchi edi, onam: "Etigingiz muzlab qoladi", deb qo'ymadi, Zokir O'rinovich ichkarida yechindi. Onam u kishining etigini yerga yotqi-zib, tagini pechga qaratib qo'ydi, uzun paxtaligini qoziqqa ildi. Zokir O'rinovich pechga qo'llarini tob-lab bir oz isitgach, kaftlarini bir-biriga ishqay-ishqay, javon yoniga bordi. Onam stol ustini tartibga solar, karavot qoshidagi kiyimlarimni olib, qoziqlarga ilar, tinmay ivirsir va og'izlari ham tinmas edi:

- Domlajon, shugina o'qisin, odam bo'lsin deymiz-da. Otasi ham, men ham bundan hech narsamizni ayamaymiz. Xudoga shukur, bu ham yuzimizni yerga qaratmay kelyapti.

Men bir chetda g'ijini turardim, onamning ba'zi gaplari ko'nglimning qaerigadir yoqib-yoqib ketsa-da, bari bir g'ashimni keltirardi.

- Qani, domlasi, o'tiring, ustalga o'tiring, - dedi onam. Zokir O'rinovich stulga o'tirib, uyni ko'zdan kechira boshladi.

- Yaxshi, yaxshi, - dedi u kishi. - Endi, xola, hammamiz ham shular odam bo'lsin deymiz-da.

- Rahmat, o'rgilay, rahmat. Domlasi, siz bemalol o'tiravering, men hozir kelaman.

- Hech narsaga ovora bo'lmang.

- Ovoragarchiligi bormi, domlajon. Allag'aytib bir kiribsiz uyimizga. - Onam chiqdi. Men toqatim toq bo'lib, Zokir O'rinovichning qarshisidagi stulga cho'kdim.

- Xo'sh, ishlar qalay? - so'radi u kishi.

- Yomonmas, - dedim yonboshimga qarab.

- Bu, ovni ham yig'ishtirib qo'ydingmi deyman? Men bosh irg'adim.

- Yaxshimas, yaxshimas, - dedi u kishi. - Kishilar uzoq-uzoq shaharlardan ov uchun tog'imizga kelishadi. Sen esa bu yerda turib, qadrlamaysan. Yaxshimas. O'sha odamlar shu yerga kelguncha qancha mashaqqat tortadilar, pul xarj qiladilar. Olib ketadigan boyliklari esa ikkita-uchta kaklik. Lekin ular bundan aslo xafa bo'lmaydilar. Bu yerda gap bor-da.

Men bosh qimirlatib o'tirardim.

Onam choy qaynatib keldi. Stolga shokolad va men mazasini totmagan marmeladlar ham keltirildi... Onam yana qaytib chiqdi, shu payt tashqarida o'tin yorilayotgani eshitildi.

- Onang bir nima qilmoqchi, ayt, ovora bo'lmasinlar, - dedi Zokir O'rinovich.

Men chiqdim.

- Ona... qo'ying...

- Nima? - Onam hayron bo'lib qaradi.

- Qo'ying... O'zlari shunday deyaptilar.

- Jinni bo'ldingmi? Desalar deptilar-da.

- Xushomadgo'ylik qilmoqchimisiz?

- Yo, pirim, bu nima deganing? Bo'ldi-bo'ldi, bor, kir ichkariga. Gaplashib o'tir u kishi bilan, zerikib qolmasinlar. - Onam meni chirt burib, yelkamdan itarib yubordilar.

Zokir O'rinovich devordagi dars jadvalimni ko'zdan kechirayotgan ekan.

- Onam unamadi, o'rtoq muallim, - dedim. Zokir O'rinovich menga ohista burildi-da, tikilib qaradi, so'ng jimjilokdari bilan ko'zlarining pastini qashib, o'ychan so'radi:

- Nima dedilar u kishi?

- Odamgarchilikni bilmas emishman. - Men yelkamni qisdim va "uzr, o'rtoq muallim, onam sal xushomadgo'yroq" deganday,

